

Waar zijn de kleine zwanen gebleven? Honderden kilometers oostelijker!

[Nederlands Instituut voor Ecologie \(NIOO-KNAW\)](#)

10-JUN-2020 - Bijna dertien kilometer per jaar. Zoveel is de afgelopen vijftig jaar het overwinteringsgebied van trekvogel de kleine zwaan naar het oosten verschoven. Dit betekent dat de soort andere bescherming nodig heeft dan gedacht, blijkt uit onderzoek onder leiding van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW).

Deel deze pagina [🐦](#) [f](#) [in](#) [✉](#)

Waarom gaat de beschermde kleine zwaan zo achteruit in Ierland en Engeland, en deels ook in hun belangrijkste overwinteringsgebied Nederland? "De achteruitgang in aantallen klopte niet met het beeld van broedsucces en overleving. Dat was de aanleiding voor dit onderzoek," legt dierecoloog Rascha Nuijten van het NIOO uit.

De eerste aanwijzing was dat de aantallen overwinterende zwanen in Duitsland juist stijgen in plaats van dalen. Een internationaal onderzoeksteam ging aan de slag, met mensen uit Estland en het Verenigd Koninkrijk (Wildfowl & Wetlands Trust).

Een stel kleine zwanen (Bron: Bart Nolet)

Dit onderzoek was mogelijk dankzij de nummers die sommige zwanen dragen. Waarnemingen van deze zwanen – vaak door citizen scientists – geven een inkijkje in hun agenda. Op die manier zijn veranderingen bij individuele zwanen in kaart te brengen. Vooral gebieden met een luchttemperatuur van ongeveer 5,5 graden Celsius zijn favoriet in de winter.

Tussen toendra en delta

In tegenstelling tot zijn 'neef' de knobbelzwaan trekt de kleine zwaan over lange afstanden. Namelijk tussen zijn broedgebied op de Russische toendra en het overwinteringsgebied in onder andere Noordwest-Europa.

“We vonden dat zowel de overwinteringsduur als het overwinteringsgebied van de zwanen is veranderd in de afgelopen vijftig jaar,” vertelt Nuijten. “De periode is verkort: dat noemen we 'short-staying'. En het gebied is sterk naar het oosten verschoven: 'short-stopping'.” En waardoor komt dat? “We zien eenzelfde oostwaartse verschuiving van de vijf graden Celsius-lijn in de winter in Europa. Dit suggereert dat de verschuiving van de zwanen verband houdt met de opwarming van het klimaat.”

Toch niet zo traditioneel

Deze website maakt gebruik van cookies. Wil je meer informatie over cookies en welke worden opgeslagen? [Lees de cookieverklaring.](#)

[Niet meer tonen](#)

In plaats van een *cosy* plekje in Engeland of Nederland kiest een gemiddelde kleine zwaan tegenwoordig voor een plek honderden kilometers oostelijker om de winter door te brengen. Ze komen er nu later aan en vertrekken er ook eerder dan rond 1970. In totaal duurt hun 'wintervakantie' daardoor bijna negen weken korter, schatten de onderzoekers. Echt vakantie is het trouwens niet: het is een tijd om te herstellen en 'op te vetten' voor de belangrijke reis naar het broedgebied in de lente.

Should I stay or should I go? Nuijten weet het antwoord: "Opvallend was dat individuele zwanen hun verblijfsduur in het wintergebied niet aanpasten tijdens hun leven. De verandering die we vinden, komt dus volledig door verschuivingen tussen generaties." Dat is anders voor de trekafstand. Daar zagen de onderzoekers naast de verandering tussen generaties ook dat zwanen tijdens hun leven al hun trektocht inkorten. "Voor een soort die altijd als traditioneel werd gezien, is dit een spannende bevinding."

Gevolgen natuurbeleid

De zwanen lijken zich dus tot op zekere hoogte te kunnen aanpassen aan het klimaat. Gevolgen daarvan in andere delen van het jaar zijn nog niet duidelijk. Maar het heeft in ieder geval gevolgen voor de beste manier van bescherming van deze soort. Nuijten: "Dit betekent dat bepaalde plekken veel minder belangrijk en andere veel belangrijker zijn geworden voor de zwanen. De dynamiek van de soort, bijvoorbeeld in relatie tot klimaatverandering, moet meegenomen worden in het natuurbeleid."

Tekst: Froukje Rienks, NIOO-KNAW

Foto's: Bart Nolet, NIOO-KNAW

32 duizend liefhebbers van natuur krijgen het al

GRATIS natuurnieuws per email van Nature Today!

Topbiologen delen hun kennis graag.

Meld je ook aan

Zie ook

- **Moment van maaien vervroegt sneller dan eilegdatum kievit**
11-mei-2018
- **Bescherming van pinguïns stapje dichterbij**
25-apr-2020
- **Bouwen aan klimaatbestendige bossen en natuur**
28-aug-2019
- **Grauwe Kiekendieven moeten aan het einde van de winter harder werken**
19-sep-2016

Deze website maakt gebruik van cookies. [Wilt u meer informatie over cookies en welke worden opgeslagen?](#)
24-jun-2020
[Lees de cookieverklaring.](#)

[Niet meer tonen](#)

Laatste berichten

- Rif-bouwende koralen van de ABC-eilanden: hoe zijn ze samengesteld, verspreid en onderling verbonden?
3-aug-2020
- Schubhaarkegelbij duikt op in stierenkuilen
2-aug-2020
- Natuurjournaal 1 augustus 2020
1-aug-2020
- Gierzwaluwen broeden in boom: een bijzonder fenomeen
31-jul-2020
- Natuurjournaal 31 juli 2020
31-jul-2020
- Walstrobremraap vestigt zich op rivierduin Winssen
30-jul-2020
- Natuurjournaal 30 juli 2020
30-jul-2020
- Bijna drieduizend vlinders tijdens vijfde Kuinderbosvlindertelling
29-jul-2020
- Natuurjournaal 29 juli 2020
29-jul-2020
- Stille tuinen: waar zijn onze vogels?
28-jul-2020

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

Deze website maakt gebruik van cookies. Wilt u meer informatie over cookies en welke worden opgeslagen?
[Lees de cookieverklaring.](#)

[Niet meer tonen](#)

